

ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟ!

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΑΡΘΡΟ 340 παρ. 1 ΚΠΔ

Α. Το άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 50 Ν. 4509/2017, έχει το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Μη εμφάνιση ή μη παράσταση ή με οποιονδήποτε τρόπο μη εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από πληρεξούσιο δικηγόρο στις επόμενες της εναρκτήριας συνεδριάσεις του δικαστηρίου δεν εμποδίζει την πρόοδο της δίκης. Στις ως άνω περιπτώσεις περιλαμβάνεται και η παραίτηση το πληρεξουσίου δικηγόρου ή η ανάκληση της προς αυτόν εντολής από τον κατηγορούμενο».

Με την ίδια διάταξη καταργήθηκε το ακόλουθο εδάφιο του άρθρου 340 παρ. 1 που είχε προστεθεί με το άρθρο 33 Ν. 4055/2012: *«Αν ο κατηγορούμενος αρνηθεί την υπεράσπισή του από το διορισμένο συνήγορο ο Πρόεδρος του δικαστηρίου διορίζει σε αυτόν άλλον συνήγορο από τον ίδιο πίνακα. Σε περίπτωση νέας άρνησης του κατηγορουμένου, το δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υπόθεσης του κακουργήματος χωρίς διορισμό δικηγόρου».*

Β. Μετά από αυτήν τη διπλή νομοθετική παρέμβαση, ορισμένα Δικαστήρια θεωρούν, επικαλούμενα το γράμμα του νέου άρθρου 340 παρ. 1 ΚΠΔ, ότι το θεσμικό πλαίσιο για τον υποχρεωτικό διορισμό συνηγόρου διαμορφώνεται στο νέο άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ για όλες τις δίκες ως εξής:

- Διορίζεται αυτεπαγγέλτως συνήγορος μόνο αν κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση δεν υπάρχει συνήγορος της επιλογής του κατηγορουμένου.
- Ο κατηγορούμενος δεν έχει δικαίωμα να αρνηθεί το διορισμό αυτόν.
- Η απουσία, παραίτηση του συνηγόρου (είτε της επιλογής του κατηγορουμένου είτε αυτεπαγγέλτως διορισθέντος) ή ανάκληση της εντολής προς αυτόν σε επόμενες της εναρκτήριας συνεδριάσεις δεν επηρεάζει την πρόοδο της δίκης.

Γ. Η ερμηνεία αυτή δεν συνάδει προς την Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4509/2017, σύμφωνα με την οποία λαμβάνεται πρόνοια *«ώστε να μη κωλύεται η διεξαγωγή των δικών μεγάλης διάρκειας εξαιτίας των συχνών παραιτήσεων των πληρεξουσίων δικηγόρων των κατηγορουμένων ή της ανάκλησης της εντολής που τους έχει δοθεί από τους κατηγορουμένους».*

Ειδικότερα:

- Η νέα διάταξη έχει ως αντικείμενο μόνο τις δίκες μεγάλης διάρκειας.
- Ο τερματισμός της σχέσης εντολής μεταξύ κατηγορουμένου και συνηγόρου είτε λόγω παραίτησης είτε λόγω ανάκλησης της εντολής δεν επιτρέπεται να εξομοιώνεται με την εκούσια παροδική απουσία σε ορισμένη συνεδρίαση.
- Η πρόοδος της δίκης σε περίπτωση απουσίας, κατάργησης της εντολής ή παραίτησης του συνηγόρου επιτρέπεται μόνον οσάκις αυτή δεν είναι δικαιολογημένη αλλά προδήλως καταχρηστική.

Σημειωτέον ότι για την αντιμετώπιση των καταχρηστικών συμπεριφορών που περιγράφονται στην Αιτιολογική Έκθεση, θα αρκούσε η προσφυγή στη γενική αρχή της απαγόρευσης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος και δεν χρειαζόταν ειδική νομοθετική ρύθμιση και μάλιστα διατυπωμένη με τόση ευρύτητα, ώστε να φαίνεται να καταλαμβάνει και περιπτώσεις δικαιολογημένων απουσιών ή παραιτήσεων συνηγόρων υπερασπίσεως.

Δ. Το θεμελιώδες δικαίωμα δίκαιης δίκης και αποτελεσματικής υπερασπίσεως (ΕΣΔΑ 6 παρ. 1, 3, ΧΘΔΕΕ 48, Σ 20) επιβάλλει την σύμφωνη προς αυτό ερμηνεία του νέου άρθρου 340 παρ. 1 ΚΠΔ, ώστε το πεδίο εφαρμογής του να προσαρμοσθεί στο σκοπό του νόμου, όπως αυτός αποτυπώνεται στην Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4509/2017, και να αποσοβηθεί η προσβολή του πυρήνα του δικαιώματος υπερασπίσεως.

Ειδικότερα, το νέο άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε πολυπρόσωπες δίκες μακράς διάρκειας και μόνο σε περιπτώσεις προφανώς αδικαιολόγητης ή καταχρηστικής απουσίας του συνηγόρου υπεράσπισης.

Η εκδίκαση κακουργημάτων χωρίς συνήγορο, όταν λ.χ. ο μοναδικός συνήγορος υπεράσπισης διαρκούσης της δίκης δεν είναι αντικειμενικώς σε θέση να ασκήσει επί μακρόν τα καθήκοντά του (λόγω ασθενείας κ.λπ.) ή αν συντρέχει σοβαρός λόγος που επιβάλλει είτε την ανάκληση της εντολής είτε την παραίτηση του συνηγόρου και ο κατηγορούμενος δεν έχει τη δυνατότητα εξεύρεσης άλλου συνηγόρου της επιλογής του, δεν είναι ανεκτή σε κράτος δικαίου. Όταν οι λόγοι αυτοί ανακύπτουν πριν από τη δίκη, το δικαστήριο υποχρεούται να διορίσει αυτεπαγγέλτως συνήγορο. Το αυτό πρέπει να ισχύει, για την ταυτότητα του λόγου, όταν αυτό συμβεί μετά την έναρξη της δίκης. Αντιθέτως, η διεξαγωγή δικών χωρίς συνήγορο, παρά την θέληση του κατηγορουμένου, παραβιάζει βάναυσα τις θεμελιώδεις αξίες της δίκαιης διαδικασίας.

Οι δίκες μη μακράς διάρκειας πρέπει να παραμείνουν, σύμφωνα και με την Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4509/2017, εκτός του πεδίου εφαρμογής του νέου άρθρου 340 παρ. 1 ΚΠΔ, αφού μάλιστα στις δίκες αυτές η απουσία του συνηγόρου υπεράσπισης μπορεί ευχερέστερα να αντιμετωπισθεί.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΙΝΙΚΟΛΟΓΩΝ

Τα Δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόσουν το νέο άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ με τη δέουσα περίσκεψη και αυτοσυγκράτηση, σε αρμονία με την Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4509/2017, το ενωσιακό δίκαιο και την ΕΣΔΑ.